

Szijártó István

az ÓNSz Közigazgatásának alumni tagja, (PTE ÁJK)

Az európai büntetőjog területi hatálya: az *opt-out* és a vészfékmechanizmus hatása az Európai Unió tagállamai büntető igazságügyi együttműködésére

I. Bevezetés

Az Európai Unióról szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 3. cikkének (2) bekezdése célul tűzi ki a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség (a továbbiakban: SZBJT) létrehozását. Az SZBJT egy átfogó politikaterületet jelent az Európai Unió politikái között, méghozzá a tagállamok közötti bel- és igazságügyi együttműködés foglatatát. Itt találhatóak többek között a tagállamok között megvalósuló büntető igazságügyi együttműködés alapvető szabályai is.¹

A tagállamok bel- és igazságügyi együttműködésének politikáját a Maastrichti Szerződés hozta létre 1992-ben, amelynek több oka is volt. Mindenekelőtt érdemes utalni arra, hogy sem a Római Szerződés, sem az Egységes Európai Okmány nem rendelkezett erről a politikáról. Azaz a bel- és igazságügyi együttműködés viszonylag későn kezdett fejlődni az európai integráció viszonylatában. Ennek az oka az volt, hogy a bel- és igazságügyi együttműködés olyan politikákat foglal magában, amelyek még napjainkban is az államok szuverenitásának magját képezik, mint például bevándorlási és menekültügyi politika, határvédelem és büntető politika. Olyan jelentős politikákról van tehát szó, amelyek a belső biztonság megteremtését és fenntartását szolgálják, ami az egyik legerősebb legitimációs alapja az államok jogrendjének.² Eme politikák primer jogi szintre emelése – azaz az alapító szerződésekbe foglalása – azzal a következménnyel járt, hogy az EU is hatáskört nyert azok szabályozására.³

Ennek fényében nem igényel különösebb magyarázatot az, hogy a tagállamok miért álltak ellen sokáig a bel- és igazságügyi együttműködés uniós politikája létrehozásának. Azonban a tartózkodó állásponttal szemben szükségszerűségként jelentkezett a bel- és igazságügyi együttműködés uniós szintre emelése több szempontból is. Egyrészt az 1970-es évektől egyre több terrortámadás érte a nyugat-európai tagállamokat, és fokozódott a transznacionális szervezett bűnözés mértéke is. Utóbbival kapcsolatban a legnagyobb kihívást az jelentette, hogy a bűnszervezetek fokozottan visszaéltek a tagállamok közötti egyszerűsített mozgással, főképp a munkavállalás és a letelepedés szabadsága adta

¹ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 67. cikk (3) bek.

² Farkas Ákos: Az Európai Bíróság és a kölcsönös elismerés elvének hatása az európai büntetőjog fejlődésére. Miskolci Jogi Szemle különszám 2011. 64. o.

³ Maastrichti Szerződés K.1; K.3 cikkek

kedvezőbb státusszal. Emellett pedig az áruforgalom szabadsága is visszaélésekre adott lehetőséget.⁴ Az 1990-es évek elejére az európai döntéshozók felismerték e jelenségek fokozott társadalomra veszélyességét, sőt mi több, belbiztonsági kockázatként kezdték kezelni azokat, ami sürgetőleg hatott a bel- és igazságügyi együttműködés létrehozására. Másrészt pedig előrelátható volt az, hogy a schengeni együttműködés folytán a határellenőrzések megszüntetése és a Maastrichti Szerződés által létrehozott uniós polgárság keretében biztosított szabad mozgás és tartózkodás joga tovább fogja fokozni a transznacionális szervezett bűnözés intenzitását és társadalomra veszélyességét. Ez összességében arra sarkallta a tagállamokat, hogy eltekintsenek korábbi – főképp a szuverenitás körül forgó – aggályaiktól, és az alapító szerződésbe foglalják a szóban forgó átfogó politikaterületet.⁵

Ezzel az Európai Unió tagállamai nagy lépést tettek egy integrált európai büntető igazságügyi térség létrehozása felé, azonban a térség máig nem fedi le teljes mértékben a 27 tagállam alkotta Unió területét. E cikkben az európai büntető igazságügyi térség egységességének kérdésével foglalkozom. Előjáróban érdemes leszögezni azt, hogy noha a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése óta szupranacionális politikaként tekinthetünk a tagállamok büntető igazságügyi együttműködésére, mégis a büntető igazságügyi rendszereik nemzeti sajátosságait őrző tagállamok számára továbbra is biztosítva van több lehetőség is, amelynek segítségével kivonhatják magukat az EU büntetőjogi tárgyú jogalkotása alól. A cikkben eme lehetőségek – példákkal is alátámasztott – bemutatásán túl értékelem is az európai büntető igazságügyi térség jelen állapotát. Ezt megelőzően azonban a következő pontban röviden felvázolom a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozását, és bemutatom a büntető igazságügyi együttműködés rendszerét, hogy értelmezési keretet adjak a cikk témájának.

II. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség

Az EU tagállamainak nemzetközi bűnügyi együttműködése nem kizárólag a Maastrichti Szerződés óta létezik. Ezt megelőzően az Európa Tanács egésze alatt megalkotott kölcsönös bűnügyi jogsegélyen alapuló nemzetközi szerződések szabályozták a tagállamok együttműködését.⁶ Ez 1976-ban kiegészült a

⁴ Elég itt az Unió pénzügyi érdekeit sértő bűncselekményekre gondolni, amelyeket részben az áruk szabad mozgásának alapszabadságát kihasználva követnek el. Példaként említhető a Magyarországon 2019-ben leleplezett nagyszabású költségvetési csalás, amelyben a magyar eredetű bűnszervezet különböző – magyar és külföldi – cégek felhasználásával fiktív számlákat állított ki, amelyek alapján aztán jogtalanul éltek az adóvisszatérítéssel, amivel végsősoron elkerülték az ÁFA befizetését. Ld.: Eurojust press release: Eurojust supports action against tax fraud in Hungary. <https://www.eurojust.europa.eu/eurojust-supports-action-against-tax-fraud-hungary> (2021.01.25.)

⁵ Valsamis *Mitsilegas*: The European Union and Internal Security. Guardian of the People? palgrave mcmillan, Hampshire 2003. 22-27. o.

⁶ Nagyon hosszú ideig, tulajdonképpen az ezredfordulóig a tagállamok közötti nemzetközi bűnügyi együttműködés az Európa Tanács egésze alatt megkötött nemzetközi szerződéseken alapult. Ezek az egyezmények a büntetőeljárás legtöbb szakaszát lefedték, így például volt nemzetközi szerződés, amely a nyomozás során nyújtott jogsegélyt szabályozta, és volt olyan, amely pedig a bűnelkövetők más államnak történő kiadatását, sőt még olyan is, amely egy másik államban meghozott jogerős ítélet kötelező erejének elismerését és annak végrehajtását szabályozta. Ld.: *Mitsilegas* i. m. 20. o. Ezek az egyezmények, ahogy már említettem, a kölcsönös bűnügyi jogsegélyen alapultak, ami leegyszerűsítve nem más, mint az államok *vis-a-vis* kötelezettségvállalása. A bűnügyi jogsegély-rezsim jellegénél fogva korlátozott célokat tűzhetett csak ki maga elé, mert már a jogalkotás eszköze önmagában komoly korlátokat hordoz magában, hiszen a nemzetközi

tagállamok kormányközi együttműködésén alapuló TREVI csoporttal,⁷ amely a bel- és igazságügyekért felelős miniszterekből állt. A TREVI sokáig a bel- és igazságügyi együttműködés politikáira vonatkozó legjobb gyakorlatok cseréjét biztosító platformként járult hozzá a büntető igazságügyi együttműködés fokozásához is.⁸ A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség fogalmával még a Maastrichti Szerződésben nem találkozhatunk. E szerződés ugyan létrehozta a bel- és igazságügyi együttműködést, de nem biztosított az Unió számára jelentősebb hatáskört e politika alakítására. A jogalkotás eszközei a zárt rendszerű nemzetközi szerződések, az együttes fellépések és a közös állásponatok lettek.⁹ A jogalkotásra kizárólag a Tanács volt jogosult, és csak nagyon szűk körben.¹⁰

Az 1999-ben hatályba lépő Amszterdami Szerződés azonban egy új korszakot hozott létre a tagállamok bűnügyi együttműködésében. A pillér-rendszert ugyan még fenntartva, az együttműködést a harmadik pillérben hagyva, létrehozta a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség (a továbbiakban: SZBJT) fogalmát, amelyben a személyek szabad mozgását összekötötte a szervezett bűnözés elleni küzdelem szükségességével. Ez komoly lépés volt az EU büntetőjogi jogalkotásának legitimálása irányába.¹¹ A SZBJT két dolgot jelent az Európai Unióban. Egyrészt ez a bel- és igazságügyi együttműködés körébe tartozó politikák foglalta. Nem véletlen, hogy a Lisszaboni Szerződés e politikákat már nem a bel- és igazságügyi együttműködés címszava alatt szabályozza, hanem egyenesen az SZBJT nevet adja a vonatkozó rendelkezések címének.¹² Ennél fogva az SZBJT felfogható

---

szerződéseknel a szerződő államok is könnyen kivonhatják bizonyos rendelkezések alkalmazása alól magukat fenntartások tételével.

⁷ A kormányközi együttműködés a Rómában található Trevi-kútról kapta a nevét, ami az együttműködésről való megállapodás helyszínének emlékét őrzi.

⁸ Tony *Bunyan* (szerk.): *Statewatching the New Europe: Handbook on the European State*. Statewatch, London 1993. 37. o.

⁹ Maastrichti Szerződés K.3 cikk (2) bek.

Együttes fellépést csak akkor lehetett alkalmazni, ha az ezzel elérni kívánt célt a tagállamok saját jogalkotásuk útján nem tudták olyan hatékonyan megvalósítani, mint az Európai Unió. E jogi aktus a tagállamok szándéknyilatkozata volt, amellyel bizonyos eszközöket az Unió rendelkezésére bocsátottak, hogy elérjen egy meghatározott célt. Emiatt pedig a Tanács szigorú követelmények mellett, minősített többséggel fogadhatta el azt. A közös álláspont ennél kisebb hatással bíró jogi aktus volt, ugyanis azt határozta meg, hogy az Unió hogyan viszonyul egy adott kérdéshez. A tagállamok pedig kötelesek ezt az álláspontot érvényre juttatni a kérdést illető nemzeti politikájukban. Ld.: *Császár* Máttyás: *Az Európai Unió intézményi jogi aktusai*. Szeged, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola. 2012. 51-58. o.

¹⁰ A Maastrichti Szerződés bel- és igazságügyi együttműködésére vonatkozó szabályai voltaképpen bármiféle konkrét jogalapot nélkülöztek. Példának okáért a büntető igazságügyi együttműködés terén pusztán annyi rendelkezést tartalmaz a Maastrichti Szerződés, hogy a tagállamok közös érdekei közé tartozónak tekinti azt. Ehhez pedig társítja a Tanács jogalkotó hatáskörét, miszerint egyhangú döntéshozatal útján olyan intézkedéseket tehet, ami a bel- és igazságügyi együttműködés körébe vonható uniós közös érdekeket előmozdítja. Ld.: Maastrichti Szerződés K.1; K.3 cikkek Talán különösebb magyarázatot sem igényel az, hogy egy ilyen általános jogalap alapján elsőre ránézésre úgy tűnik, hogy a Tanács jogalkotási hatásköre bármilyen tárgykört érinthet feltéve, hogy a közös politikákkal kapcsolatos az, de másodjára már inkább az látszik, hogy egy ilyen konkretizálatlan jogalap voltaképpen semmire sem elég. Nem véletlen az, hogy az 1990-es évekből kevés releváns jogforrás maradt fenn a büntető igazságügyi együttműködéssel kapcsolatban. Kivéteklént azonban említhető, hogy a Maastrichti Szerződésben biztosított jogalap alapján hozták létre a tagállamok először nemzetközi szerződéssel az Europolt.

¹¹ Az Amszterdami Szerződés által a módosított Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében az EU céljai között találjuk már az SZBJT létrehozását, amelyben garantált a személyek szabad mozgása. Ld. Treaty on the European Union Art. 2. (2002. évi konszolidált változat) https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/teu_2002/oj

¹² Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés V. Cím

elméleti konstrukcióként, amely a korábban említett politikákat tömöríti. Ugyanakkor e térség sokkal nagyobb jelentőséggel bír, minthogy pusztán elméleti konstrukcióként tekintünk rá. Praktikusan az SZBJT az egész Európai Uniót lefedő térség, amelyben biztosított a személyek szabad mozgása. A bel- és igazságügyi együttműködés politikái, így többek között a tagállamok büntető igazságügyi együttműködése is a személyek szabad mozgásának hatékony megvalósítását szolgálja. Ez adja a napjainkban már széleskörben európai büntetőjognak nevezett jogterület legfontosabb legitimációs alapját, vagyis ez a kapcsolat alapozza meg az Európai Unió büntetőjogi jogalkotási hatásköreit.

Miért van szükség a tagállamok fokozott büntető igazságügyi együttműködésére? A bevezetésben röviden utaltam már rá, hogy elsősorban a szervezett bűnözés elleni küzdelem hívta életre ezt az uniós politikát. Érdeemes azonban röviden értekezni arról, hogy mi teszi szükségessé a fokozott együttműködést. Egy határok nélküli térségben az uniós polgárok rendkívül egyszerűen mozoghatnak a tagállamok között. Ezt pedig a bűnözők is kihasználják. Azonban a tagállamoknak az az érdeke, hogy a bűnelkövetők mozgását megakadályozzák, hiszen egy több különböző büntető igazságügyi rendszerből álló térségben a szabad mozgás a bűnelkövetők számára lehetővé tenné a forum-shoppingot. A fokozott együttműködés hiányában megtalálnák az elkövetők azokat az országokat, ahol enyhébb a büntetési tétele egyes bűncselekményeknek, mint más országokban, és a büntetőeljárási kódexek különbözősége is néhol kedvezőbb, néhol pedig kedvezőtlenebb feltételeket teremtené számukra, nem is beszélve a bűnözés-turizmusról. Az Europol erről a jelenségről 2004-ben írt először. Lényege, hogy az elkövetők más tagállamba utaznak abból a célból, hogy ott bűncselekményeket kövessenek el, például rablásokat, majd dolguk végeztével azonnal elhagyják az országot, amivel jelentősen megnehezítik a büntetőeljárás lefolytatását.¹³ Számos más példával lehetne még szemléltetni azt, hogy ha a tagállamok nemzetközi bűnügyi együttműködése hiányozna, akkor a büntető igazságszolgáltatási rendszer jelentősen veszítene hatékonyságából, ám bármilyen érdekes is a téma, a cikk nem erre a feladatra vállalkozik.

III. A kölcsönös elismerés elvén alapuló büntető igazságügyi együttműködés modellje

Az EU büntetőjogi jogalkotási hatáskörének tárgyalása céljából vissza kell térni az Amszterdami Szerződéshez, ami jogalapot biztosított a Tanács számára, hogy kerethatározatok segítségével a tagállamok büntetőjogát érintő szabályokat alkosson. A szerződésben garantált jogalapok szerint a Tanács intézkedéseket hozhatott annak érdekében, hogy fokozza a tagállamok hatáskörrel rendelkező minisztériumainak és büntető igazságügyi hatóságainak együttműködését; hogy egyszerűsítse a kiadatási eljárásokat; hogy elkerülhetőek legyenek a joghatósági összeütközések a tagállamok között;¹⁴ és hogy

¹³ Europol: European Union Organised Crime Report. 2004. 9. o.

¹⁴ Joghatósági összeütközésről akkor beszélünk a nemzetközi bűnügyi együttműködésben, ha kettő vagy több tagállam is büntetőeljárást folytathatna büntetőeljárási joga alapján ugyanazon bűncselekmény miatt ugyanazon elkövetőkkel szemben. Az ilyen helyzetek problémásnak bizonyulnak az Európai Unióban, ugyanis a *ne bis in idem* elvébe ütköznek, amelyet először a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 54. cikke vezetett be. Ebben az esetben

bizonyos bűncselekményi területeken minimumharmonizációt valósítson meg.¹⁵

Ehhez társult az Európai Tanács Tamperei Programja 1999-ben, amelyben a kormány- és államfőkből álló testület célul tűzte ki, hogy a büntető igazságügyi együttműködésben érvényesíteni kell a kölcsönös elismerés elvét.¹⁶ Az Amszterdami Szerződés biztosította keretek között pedig a Tanács megkezdte e feladat megvalósítását. Az első – és máig a legnagyobb jelentőséggel bíró – jogforrás, amely a kölcsönös elismerés elvére épült az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat lett. Az elv azt követeli meg a tagállamoktól, hogy elismerjék és végrehajtsák a büntetőeljárásban született bírósági ítéleteket és egyéb határozatokat. Kiemelendő az elv azon jellemzője, hogy az elismerés tárgya sosem a végső jogi produktum, tehát a bíróság bűnösítő ítélete vagy a büntetőeljárás során született egyéb büntető igazságügyi határozat, hanem az ezek alapjául szolgáló eljárások. A kölcsönös elismerés elve alapján feltételezni kell, hogy az ítélet és egyéb határozat az adott tagállamban érvényes és hatályos eljárási szabályok alapján, tehát jogszerűen született. Ebből az is következik, hogy az elismerést és végrehajtást nem előzheti meg a szóban forgó jogi produktumok tartalmi vizsgálata, azaz bizonyos szintű bizalmat követel a tagállamoktól egymás irányában.¹⁷

A 2000-es években a Tanács kerethatározatok segítségével kiterjesztette az elv alkalmazását a büntetőeljárás egészére. Az európai elfogatóparancs például érvényesül a bírósági szakot megelőző nyomozás során, és a végrehajtási szakaszban. Továbbá számos kerethatározat született, amely többféle bírósági ítélet és egyéb határozat, így például a szabadságvesztés büntetést kiszabó ítéletek vagy egyéb szabadságelvonással járó intézkedések és a pénzbüntetések kölcsönös elismerését és végrehajtását hivatott lehetővé tenni.¹⁸

Majd pedig a Lisszaboni Szerződés tovább bővítette az EU büntetőjogi jogalkotási hatáskörét, és immár az Európai Parlament bevonásával olyan irányelvek születtek, amelyek a tagállamok büntetőeljárási jogát is megváltoztatták, noha csekély mértékben csak.¹⁹ 2014-ben sor került az európai

---

valamely tagállamnak vagy több tagállamnak le kell mondania büntető joghatóságáról egy másik tagállam javára, hogy az elv megsértése elkerülhető legyen.

¹⁵ Európai Unióról szóló szerződés 31. cikk (1) bek. (2002. évi konszolidált változat) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12002M%2FTXT> (2021.01.04.)

¹⁶ Tamperei Program 33. pont https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm#b (2021.01.04.)

A kölcsönös elismerés elve eredetileg az áruforgalom szabadságával kapcsolatban jelent meg az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB vagy Bíróság) esetjogában. A *Cassis de Dijon* néven elhíresült ügyben az EUB kimondta, hogy egységes uniós jog hiányában a tagállamok kötelesek elismerni és tiszteletben tartani egymás nemzeti jogát és szabványait, továbbá nem akadályozhatják az áruk szabad forgalmát az eltérő tagállami szabályokra való hivatkozással. Ld.: OSZTOVITS, András: EU-Jog. hvg-orac, Budapest 2015. 240-242. o.

¹⁷ Karsai Krisztina: Az alapelvek rendszere az európai büntetőjogban. MTA doktori értekezés. Szeged 2015. 108. o.

¹⁸ Ilyenek például a következők:

A Tanács kerethatározata az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról (2002/584/IB)

A Tanács kerethatározata a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról (2008/947/IB)

A Tanács kerethatározata a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról (2008/909/IB)

¹⁹ A Lisszaboni Szerződés hatályba lépése után került előtérbe az Európai Unióban az áldozatsegítés és a büntetőeljárásban résztvevő személyek egyes jogai, amelyet az alábbi irányelvek jól szemléltetnek:

bizonyításifelvételi parancsot felváltó európai nyomozási határozatot létrehozó irányelv elfogadására, amely a kölcsönös elismerés elvét minden eddiginél szélesebb körben érvényesíti a nyomozási szakaszban, és 2018-ban rendeletet alkotott az EP és a Tanács a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismerésének biztosítása céljából. A jogalkotás fókuszja jelenleg pedig az elektronikus bizonyítékok beszerzését segítő uniós szintű rendszer kidolgozásán van, amely alapján a tagállami hatóságok közvetlenül kereshetnék meg adatszolgáltatási kérelmükkel az adatkezelőt, feltéve, hogy a rendeletben meghatározott körbe esik.²⁰

IV. A kormányközi együttműködés hagyatékai

E néhány példán keresztül is láthatjuk, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megteremtése és fenntartása céljából az Európai Unió intenzív jogalkotást végez, hogy hatékonyabbá tegye a tagállamok büntető igazságügyi együttműködését. A legtöbb másodlagos jogforrás a kölcsönös elismerés elvének érvényesítésére szolgál, és egy másik jelentős csoportja e jogforrásoknak pedig a tagállamok büntető anyagi jogának harmonizációját szolgálja egyes bűncselekményi területeken. Ám annak ellenére, hogy a szabad mozgás az egész Unió területén biztosított, a bűnügyi együttműködést elősegítő uniós jogforrások területi hatálya nem terjed ki valamennyi tagállamra, mivel – ahogy már a bevezetőben is utaltam rá – több lehetőséget is biztosít az uniós jog arra, hogy a tagállamok kivonják magukat azok hatálya alól.

A büntető igazságügyi együttműködés politikájának a téma szempontjából jelenleg két kormányközi jelleget tükröző sajátossága van. Az SZBJT politikái vonatkozásában a nagyobb múltra visszatekintő *opt-out* lehetősége jelenleg Írországnak és Dániának van. Továbbá a Brexit előtt az Egyesült Királyság rendelkezett még az *opt-out* jogával. Az *opt-out* nem más, mint a tagállam joga az uniós jogtól való derogációra. Ez a közös bel- és igazságügyi együttműködés körében a három megnevezett szereplő vonatkozásában azt jelenti, hogy sem a primer, sem a szekunder uniós jog nem kötelezi őket, sőt a szerződések vonatkozó szabályaitól, és az azok alapján elfogadott másodlagos jogforrásoktól eltérő jogszabályokat is alkothatnak (ezt nevezzük az uniós jogtól való derogációnak²¹). Továbbá az Európai Unió Bíróságának döntései sem kötelező erejűek e három államra nézve. Viszont az *opt-out* jogot szabályozó ún. kívülmaradási és belépési klauzulák, azaz az alapító szerződésekhez csatolt kiegészítő

-
- Az EP és a Tanács irányelve a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (2012/29/EU)
  - Az EP és a Tanács irányelve a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról (2010/64/EU)
  - Az EP és a Tanács irányelve a büntetőeljárás során az ártatlanság védelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről (2016/343/EU)

²⁰ Olyan adatkezelőtől lenne kérhető adatszolgáltatás a rendelet alapján, amely elektronikus hírközlési szolgáltatást és az információs társadalom szolgáltatásait nyújtják. Ld.: Javaslat: az EP és a Tanács rendelete a büntetőügybeli elektronikus bizonyítékokra vonatkozó, közlésre és megőrzésre kötelező európai határozatokról (COM(2018) 225 final) 2. cikk

²¹ Maya Sion: The Politics of Opt-Out in the European Union: Voluntary or Involuntary Defection. <https://www.iwm.at/wp-content/uploads/jc-16-07.pdf> (2021.01.21.) 2. o.

jegyzőkönyvek Írország (és a Brexit előtt az Egyesült Királyság) számára biztosítják az *opt-in* lehetőségét is, ami azt jelenti, hogy lehetősége van arra, hogy „csatlakozzon” a neki tetsző másodlagos jogforrás megalkotásának eljárásához. Ezzel a szekunder jogforrás – és értelemszerűen a szükséges mértékig a primer jogforrások releváns szabályainak – hatálya ki fog terjedni az *opt-in* lehetőséggel élő tagállamra.²² Az Egyesült Királyság például részt vett az európai nyomozási határozat megalkotásában és ennek megfelelően át is ültette a jogintézményt létrehozó irányelvet nemzeti jogába. Dánia tekintetében ugyanez nem mondható el. Nem dönthet úgy, hogy önállóan, egy-egy másodlagos jogforrást implementál.²³ Végül érdemes még megjegyezni, hogy semelyik szereplő viszonylatában nem újkeletű jogosultságról beszélünk. Írország (és az Egyesült Királyság) *opt-out* joga egyidős a Maastrichti Szerződéssel (noha tartalma folyamatosan változott az alapító szerződések módosításaival),²⁴ míg a Dániára vonatkozó kívülmaradási klauzula büntető igazságügyi együttműködésre vonatkozó része a Lisszaboni Szerződéssel együtt keletkezett.²⁵

A büntető igazságügyi együttműködés másik kormányközi jelleget őrző sajátossága a vészfékmechanizmus. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés három jogalapot biztosít az EU büntetőjogi jogalkotására. Mindenekelőtt az EP és a Tanács olyan intézkedéseket állapíthat meg, amelyek a kölcsönös elismerés elvét érvényesítik, továbbá amennyiben az elv érvényesítéséhez szükség van erre, a tagállamok büntetőeljárési jogát érintő jogharmonizációt is végezhet.²⁶ Végül egyes bűncselekményi területeken minimumszabályokat alkothatnak a bűncselekmények elkövetési magatartásai és büntetési tételeik vonatkozásában.²⁷ Ezek közül utóbbi két jogalap vonatkozásában biztosított a vészfékmechanizmus, amit akkor alkalmazhat egy tagállam, ha megítélése szerint az ezeken alapuló irányelvtervezet büntető igazságügyi rendszerének alapvető jellegzetességeit érintené.²⁸

Az előbb említett jogalapok valamelyikét felhasználva folytatott rendes jogalkotási eljárás során bármely tagállam megindíthatja a vészfékmechanizmust. Ezzel a rendes jogalkotási eljárás szünetelni fog, és az eljárás során tárgyalta javaslattervezet az Európai Tanács elé kerül. Azaz a vészfékmechanizmus egy alapvetően politikai jellegű eljárás, amely az Európai Tanács előtt folyik. Ezáltal a vészfékmechanizmus tulajdonképpen a szupranacionális döntéshozatalt kormányközies politikai szintre konvertálja.²⁹ Az Európai Tanácsban a tagállamok állam- és kormányfői megkísérelnek konszenzust

²² Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 21-22. kiegészítő jegyzőkönyvei

²³ *Mohay* Ágoston: Opt-out/opt-in megoldások az uniós bel- és igazságügyi együttműködés terén: sokféleség az egységben? *Közjogi Szemle* 2014/1. sz. 36. o.

²⁴ *Sion* i. m. 9-11. o.

²⁵ Ennek a mögöttes indoka az volt, hogy Dánia *opt-out* jogát az Amszterdami Szerződés megalkotása során szerezte, méghozzá a bel- és igazságügyi együttműködés szupranacionális szintre emelt politikai vonatkozásában. Amikor a büntető igazságügyi együttműködést is szupranacionális szintre emelte a Lisszaboni Szerződés, Dánia *opt-out* jogának hatálya is bővült vele együtt. Ld.: *Mohay*: Opt-out/opt-in... 36. o.

²⁶ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 82. cikk (1)-(2) bek.

²⁷ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 83. cikk (1) bek.

²⁸ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 82. cikk (3) bek. 83. cikk (2) bek.

²⁹ *Mohay* Ágoston: Jogharmonizációs az Európai Unióban. Dialóg Campus, Budapest 2018. 20. o.

elérni az eléjük utalt javaslattevezettel kapcsolatban. Az alapvető cél, hogy feloldják az eljárást kezdeményező tagállam(ok) aggályait a tervezettel kapcsolatban.³⁰ Erre mindkét esetben négy hónap a határidő. Ha konszenzussal zárul az eljárás, akkor az Európai Tanács visszautalja a jogalkotó intézmények elé a tervezetet és a rendes jogalkotási eljárás folytatódik. Ellenben, ha nem eredményes az eljárás, akkor azzal a megakasztott jogalkotási eljárás végleg lezárul eredmény nélkül.³¹

Több fontos különbség is van az *opt-out* joga és a vészfékmechanizmus között. Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy az *opt-out* jóval régebben alakult ki, mint a vészfékmechanizmus. Az Egyesült Királyság, Írország és Dánia a Maastrichti és – Dánia esetében – az Amszterdami Szerződések tárgyalása során nyerték el az *opt-out* jogát, még hozzá a bel- és igazságügyi politikára tekintettel egészben vagy részben. A Lisszaboni Szerződés óta az EUMSZ-hez csatolt 22-23. jegyzőkönyvekből kitűnik, hogy mind Írország, mind pedig Dánia teljes mértékben kisserződött a politika alól. Ezzel szemben a vészfékmechanizmus viszonylag fiatal eljárás, amelyet a Lisszaboni Szerződés vezetett be válaszul éppen arra, hogy a büntető igazságügyi együttműködést szupranacionális szintre emelte, ám a tagállamok továbbra is őrzik szuverenitásukat a büntetőjog terén. Végső céljukban ugyan megegyeznek, ám a két lehetőség megszületésének körülményei teljesen eltérőek. Az *opt-out* útján biztosított derogációs lehetőség teljes kisserződést jelent a bel- és igazságügyi együttműködés politikája alól. E politika kormányközi alapokon nyugodott 1992-ben, amikor a Maastrichti Szerződés ratifikálását ehhez kötötte Írország és az Egyesült Királyság. Vagyis az *opt-out* sokáig olyan garanciaként szolgált, amely megakadályozta, hogy a szóban forgó államok valamelyike megghiúsítsa a konszenzusos döntéshozatalt.³² Ezzel szemben a vészfékmechanizmus pont fordítva működik.

A többségi döntéshozatali mechanizmushoz társuló külön jogosítvány bármely tagállam számára nyitva áll, amely veszélyeztetve érzi büntető igazságügyi rendszerének alapjait egy olyan tervezet által, amelyet képtelen egymaga megvétózni. Ha a két opció hatását összehasonlítjuk, akkor a vészfékmechanizmus nagyobb mértékben lehet képes hátráltatni az EU büntetőjogi területen végzett jogalkotását, mint az *opt-out*, hiszen utóbbi esetében nem vesznek részt a jogalkotási eljárásban a kisserződő tagállamok.³³ Ez azt jelenti, hogy az *opt-out* ugyan csökkenti a jogharmonizáció mértékét uniós léptékben mérve, ám annak folyamatát nem akadályozza, sőt bizonyos mértékben felgyorsítja. Ezzel szemben a vészfékmechanizmust bármikor alkalmazhatja bármely tagállam, ami első ránézésre arra engedi következtetni a szemlélőt, hogy könnyen lelassíthatja a jogharmonizáció folyamatát. Éppen ezért az EUMSZ ellensúlyozza a vészfékmechanizmust azzal, hogy utat nyit a megerősített együttműködésre a büntető igazságügyi együttműködés terén, még hozzá az általános szabályoknál jóval

³⁰ Henri Labayle: The institutional framework. In: Research handbook on EU Criminal Law. (szerk. Valsamis *Mitsilegas* – Maria Bergström – Theodore Konstantinides). Edward Elgar, Chettenham 2016. 46-47. o.

³¹ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 82. cikk (3) bek. 83. cikk (2) bek.

³² *Sion* i.m. 2. o.

³³ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 21. jegyzőkönyv 1. cikk és 22. jegyzőkönyv 1. cikk

egyszerűbben.

Az alapító szerződések alapján megerősített együttműködést mindenekelőtt legalább kilenc tagállam kezdeményezhet az Unió nem kizárólagos hatáskörébe tartozó területeken. A kezdeményező tagállamoknak kérelmet kell terjeszteniük a Bizottság elé, amelyben meghatározzák együttműködésük lényeges tartalmát. A Bizottság a kérelem alapján javaslatot dolgozhat ki a Tanács elé terjesztés céljából, ám itt következik az uniós intézmények első diszkrécionális jogköre arra vonatkozóan, hogy elutasítsák a megerősített együttműködésre vonatkozó kérelmet. Ugyanis a Bizottság nem köteles javaslatot készíteni a hozzá benyújtott kérelem alapján. Amennyiben úgy dönt, hogy a megerősített együttműködésre vonatkozó kérelem alapján jogalkotási javaslatot dolgoz ki, a Tanács és az Európai Parlament is elutasíthatja azt. A Tanács dönt, hogy felhatalmazást ad-e a megerősített együttműködésre a javaslat alapján, és az Európai Parlament egyetértési jogot gyakorol.³⁴ Ezzel szemben a büntető igazságügyi együttműködés politikája esetében, ha a vészfékmechanizmus eredménytelenül zárul és kilenc tagállam a megerősített együttműködés lehetőségével kíván élni, a Tanács és az EP felhatalmazását megadottnak kell tekinteni.³⁵ Ám megjegyzendő, hogy a megerősített együttműködés kezdeményezése a tagállamok belátására van bízva, tehát egy vészfékmechanizmus útján megakasztott rendes jogalkotási eljárás nem szükségszerűen zárul megerősített együttműködéssel.

Végül hatályukat tekintve is markáns különbség fedezhető fel a derogációs lehetőségek között. Mivel a tárgyi hatályukat a két opció általános bemutatásánál, fentebb tárgyaltam, ezért itt csak visszautalok arra, hogy míg az *opt-out* a teljes politika alóli kiserződést jelent, addig a vészfékmechanizmus tárgyi hatálya korlátozott. A Lisszaboni Szerződésben biztosított három jogalap közül csak kettőnél biztosított az utóbbi procedúra. Ez azért is sokkal előnyösebb a jogharmonizáció szempontjából, mert a büntető igazságügyi együttműködés alapkövét, tehát a kölcsönös elismerés elvét érintő jogalkotás esetén nem alkalmazható.

V. Az európai büntetőjog területi hatálya

Az európai büntetőjog területi hatályát befolyásoló fő tényezők bemutatását követően térjünk rá arra, hogy milyen konkrét következmények származnak azokból. Annyit rögtön le lehet szögezni, hogy a legtöbb másodlagos jogforrás nem érintett a vészfékmechanizmus által, így pl. a kölcsönös elismerés elvét érvényesítő kerethatározatok és irányelvek (utóbbiak jogalapja az EUMSZ 82. cikk (1) bekezdésében található és e tekintetben nincs helye a vészfékmechanizmusnak, míg a kerethatározatok esetében sem volt biztosított a vészfékmechanizmus az akkor még harmadik pilléres politikában). Továbbá érdekes módon a vészfékmechanizmus egyelőre elhanyagolható mértékben érinti azokat a másodlagos jogforrásokat, amelyek esetén alkalmazni lehetett volna. Voltaképpen egyedül az Európai

³⁴ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 20. cikk és 329. cikk

³⁵ Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 82. cikk (3) bek. és 83. cikk (3) bek.

Ügyészség létrehozása során került rá sor. Egyéb irányelvek és rendeletek is születtek a Lisszaboni Szerződés hatályba lépését követően, amelyek esetében alkalmazható lett volna, ám ez nem következett be. Tehát az eljárásban résztvevő személyek jogait érintő, a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló irányelv és a büntetőeljárás során az ártatlanság védelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló irányelvek valamennyi tagállam támogatásával valósultak meg. Ugyanez pedig elmondható az áldozatsegítés uniós rendszerét újra szabályozó 2012/29/EU irányelvről is. Szintén említésre méltó, hogy a büntető anyagi jogot érintő jogharmonizációt realizáló irányelvek egyikénél sem került sor a vészfékmechanizmus alkalmazására.³⁶

Végősoron tehát a vészfékmechanizmus hatása és jelentősége közel sem akkora, mint amelyet kezdetben sejteni lehetett. Sőt, az eddigi tapasztalatok alapján képes a büntető igazságügyi együttműködés fokozására ott, ahol eredetileg konszenzusos döntéshozatalt ír elő az EUMSZ, így pl. az Európai Ügyészség létrehozásával kapcsolatban. Az ügynökség létrehozásának jogalapját az EUMSZ 86. cikke biztosítja, amely kimondja, hogy a Tanács egyhangúan dönthet arról, hogy a Eurojustból létrehozza az Európai Ügyészséget. Ez az egyhangúság azonban nem volt adott, ezért 2017-ben 16 tagállam kérelmezte a megerősített együttműködést, amelynek eredményeként az ügynökség létrehozásának hosszú ideje tartó folyamata még ugyanebben az évben lezárult.³⁷

Ám az *opt-out* az előbb bemutatott jogforrásokat is sújthatja, ezáltal a tagállamok nemzetközi bűnügyi együttműködését megalapozó jogforrások területi hatálya eltérő lehet, méghozzá a tekintetben, hogy Dánia és Írország vonatkozásában is alkalmazhatók-e azok. Ennek szemléltetése a következő táblázatban látható.³⁸

Dánia és Írország részvétele a tagállamok nemzetközi bűnügyi együttműködésének legfontosabb másodlagos jogforrásainak végrehajtásában

Másodlagos jogforrás jelölése, tárgya	Dánia	Írország
2001/500/IB kerethatározat (KH) – pénzmosás, valamint az e bűncselekményhez felhasznált eszközök és abból származó	opt-in	opt-in

³⁶ Példaként ide vonható az emberkereskedelem megelőzéséről szóló és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolásával kapcsolatos bűncselekmények minimumszabályait meghatározó irányelvek (2011/93/EU és 2011/36/EU). Ezek az irányelvek megállapítanak bizonyos minimumharmonizációt hajtanak végre, ami minden tagállam büntetőjogát érinti. Ezáltal az érintett bűncselekmények valamennyi tagállamban azonos magatartásokkal követhetők el, és azonos, vagy nagyon hasonló büntetési tétellel fenyegetettek.

³⁷ A Tanács rendelete az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó megerősített együttműködés bevezetéséről (2017/1939/EU)

³⁸ Az Egyesült Királyság azért nem szerepel a táblázatban, mert már nem tagja az Uniónak.

jövedelmek befagyasztása, lefoglalása és elkobzása		
2002/584/IB KH – európai elfogatóparancs	opt-out	opt-in
2005/214/IB KH – pénzbüntetések kölcsönös elismerése	opt-out	opt-in
2008/909/IB KH – szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonnással járó intézkedéseket alkalmazó ítéletek kölcsönös elismerése	opt-out	opt-out
2008/947/IB KH – ítéletek és próbaidőt megállapító határozatok kölcsönös elismerése	opt-out	opt-out
2009/829/IB KH – felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatok kölcsönös elismerése	opt-out	opt-out
2012/29/EU irányelv (IE) – az áldozatsegítésről	opt-out	opt-in
2010/64/EU IE – a tolmácshoz és fordításhoz való jogról	opt-out	opt-in
2016/343/EU IE – az ártatlanság vélelméről	opt-out	opt-out
2014/41/EU IE – az európai nyomozási határozatról	opt-out	opt-out
2018/1805/EU rendelet - a befagyasztást és az elkobzást elrendelő határozatok kölcsönös elismeréséről	opt-out	opt-out

A táblázatból kitűnik, hogy a vizsgált másodlagos jogforrások közül igen kevés hatálya terjed ki Dánia és Írország területére. Ennek gyakorlati következménye az, hogy az eme országokkal folytatott nemzetközi bűnügyi együttműködés szabályai eltérőek. Három példával érdemes szemléltetni ezt az állapotot. Az európai elfogatóparancs nem alkalmazható Dániában. Ez azt jelenti, hogy a bűnelkövetők

kiadatását Dánia és a többi tagállam relációjában a nemzetközi jog szabályozza, még hozzá az Európa Tanács égisze alatt megkötött nemzetközi egyezmény formájában. Ez nem csak azzal jár, hogy az illetékes büntető igazságügyi hatóságoknak teljesen eltérő gyakorlatot kell követniük, ha Dániában tartózkodó elkövető vagy elítélt kiadatását kérelmezik, hanem azzal is, hogy Dánia viszonylatában az európai elfogatóparancsnál kevésbé hatékony kiadási jogsegély áll rendelkezésre a tagállamok számára, ami megmutatkozik abban is, hogy pl. a kölcsönös jogsegélyen alapuló rezsim alapján megtagadható az állampolgárok átadása.³⁹

Második példaként említhető, hogy Dániában és Írországból számos bírósági ítéletre és egyéb határozatra nem alkalmazandó a kölcsönös elismerés elve. Ezért eme tagállamokban pl. egy másik tagállamban meghozott szabadságvesztés büntetést kiszabó bírósági ítélet elismerésére és végrehajtására szintén az Európa Tanács közreműködésével megkötött nemzetközi szerződésbe foglalt szabályokat kell alkalmazni.⁴⁰

Végül az európai nyomozási határozat példáját érdemes még felhozni. Sem Dánia, sem Írország nem implementálta az ENYH szabályait lefektető irányelvet. Ez azt jelenti, hogy az Európai Unióban létezik jelenleg egy olyan eljárásjogi eszköz, amely a kölcsönös elismerés elvén alapszik és célja, hogy univerzálisan alkalmazható legyen a büntetőeljárás nyomozási szakaszában és ezáltal felváltsa a külföldön fellelhető bizonyítékok megszerzésének duális rendszerét, ami egyrészt a kölcsönös elismerés elvét korlátozottan érvényesítő európai bizonyításfelvételi parancsra, másrészt pedig a kölcsönös bűnügyi jogsegélyen alapuló eljárási jogsegélyre alapult. Az irányelvet implementáló tagállamokban voltaképpen el is érte célját az irányelv, azonban Írország és Dánia viszonylatában továbbra is az Európa Tanács kölcsönös bűnügyi jogsegéllyel kapcsolatos nemzetközi szerződését és kiegészítő jegyzőkönyveit kell alkalmazni.⁴¹

VI. Következtetések

Kijelenthető, hogy a vészfékmechanizmus beépítése a büntető igazságügyi együttműködés politikájába eddig nem járt hátrányos következménnyel, és egyszeri alkalommal jótékony hatást fejtett ki a politika elmélyítésére, ugyanis enélkül az Európai Ügyészséget biztosan nem lehetett volna létrehozni. Azonban ehhez hozzájárul az, hogy a vészfékmechanizmus hatálya korlátozott, és az EU büntetőjogi jogalkotásának fő jogalapját nem érinti. A korlátozott hatály jelentősége éppen azért nagy, mert a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése óta született másodlagos jogforrások meghatározó részének jogalapja az, amelynél kizárt a vészfékmechanizmus. Továbbá a korábbi kerethatározatok módosítása is

---

³⁹ 1994. évi XVIII. törvény a Párizsban, 1957. december 13-án kelt, európai kiadási egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyveinek kihirdetéséről (a továbbiakban: 1994. évi XVIII. törvény) 2. cikk (1) bek. és 6. cikk

⁴⁰ Convention on the Transfer of Sentenced Persons, 1983. <https://www.coe.int/en/web/conventions/search-on-treaties/-/conventions/treaty/112> (2021.01.25.)

⁴¹ European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, 1959.

<https://www.coe.int/en/web/conventions/search-on-treaties/-/conventions/treaty/030> (2021.01.25.)

e jogalap szerint történhet majd meg, ha felmerül ennek az igénye. Így a kölcsönös elismerés elvének érvényesülése főszabályként védve van e lehetőségtől. Az egyéb jogalapok segítségével végzett büntetőjogi jogalkotásra pedig közvetlen hatást is gyakorol. Az eljárás felfüggesztése lehetőségének állandó jelenléte minden bizonnyal arra sarkallja a tagállamokat, hogy széles körű egyetértést érjenek el a büntető anyagi és büntetőeljárás jogot érintő jogharmonizációban. Ez eddig leginkább abban mutatkozik meg, hogy e jogforrások vonatkozásában még nem került sor alkalmazására.

Más a helyzet az *opt-out* kapcsán. Noha egyes szerzők az *opt-out* lehetőségében az uniós jog széttöredezésének kockázatát látták, ez a tézis – legalábbis rendszerszintű értelemben véve – elvethető.⁴² Mégis kijelenthető, hogy szignifikáns hatást gyakorol a tagállamok büntető igazságügyi együttműködésére az egyes másodlagos jogforrások területi hatályának befolyásolása útján. Hátrányos hatását legfőképp a nemzetközi bűnügyi együttműködés uniós jogon alapuló eljárásjogi eszközein keresztül fejt ki, ugyanis ezek azok a jogintézmények, amelyek megalapozzák a tagállamok operatív együttműködését a büntetőeljárás során. Az *opt-out* miatt (leegyszerűsítve fogalmazva) két joganyag létezik egymás mellett a tagállamok viszonylatában. Dániát és Írországot kivéve a tagállamok egységesen alkalmazzák a kölcsönös elismerés elvére épülő eljárásjogi eszközöket, azonban a két említett tagállam egymás közötti, és más tagállamok viszonyában nemzetközi szerződések vezérlik a nemzetközi bűnügyi együttműködést. Ez pedig nem csak azzal a gyakorlati hátránnyal jár, hogy két joganyagot kell alkalmazni, hanem az is kijelenthető, hogy a nemzetközi szerződések útján megvalósuló bűnügyi együttműködés hatékonysága nem ér fel az uniós együttműködés szintjére, mivel nem biztosított a bírósági ítéletek és egyéb határozatok elismerésének és végrehajtásának kölcsönös bizalomra alapozott gyors és automatikus eljárása.

Nem utolsó sorban pedig az alapjogvédelem uniós szintje sem érvényesül e két állam viszonylatában, ugyanis a nemzetközi szerződések útján megvalósuló együttműködés felett értelemszerűen az Európai Unió Bíróságának nincs hatásköre. Ez legjobb esetben is azt eredményezi, hogy nem alakul ki az együttműködés során az uniós jogban kibontakozó egységes alapjogvédelmi gyakorlat, aminek egyébként jelentős előnyei vannak, mert kiszámíthatóvá teszi a nemzetközi bűnügyi együttműködést. Ugyanakkor e hátrányok ellenére sem tűnik reálisnak azt feltételezni, hogy a két tagállam kisorszólása a közeljövőben megszűnne. Viszont fontos, hogy a későbbiek során az EU ilyen derogációs jogalapokat ne biztosítson más tagállamoknak az uniós jog hatékonyságának megőrzése.

---

⁴² Rebecca *Adler-Nissen*: *Opting Out of the European Union: Diplomacy, Sovereignty and European Integration*. Cambridge University Press, Cambridge 2014. 3. o.